

Конорчук Д.В.

Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.А.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ

РЕЦИДИВ, ЯК ВИД МНОЖИННОСТІ, ЩО ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Рецидив злочинів є одним із видів множинності, що вимагає особливої уваги у кримінальному праві. Це поняття стосується повторного вчинення злочину особою, яка вже була засуджена за аналогічний або інший злочин. В умовах воєнного стану питання рецидиву може набувати більшого значення, оскільки держава зацікавлена в забезпеченні суспільного порядку, безпеки та стабільності, що вимагає посиленої відповідальності за повторні правопорушення.

Варто зазначити, що поняття «рецидив» розкривається у ст. 34 Кримінального кодексу України (далі – КК України), де зазначається, що рецидивом кримінальних правопорушень визнається вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення [1]. З даного визначення випливає, що рецидив є фактично видом повторності, але це є певний вид повторності, який пов'язаний із засудженням винного за попереднє кримінальне правопорушення, через це варто виділити його основні ознаки, а саме: 1) правопорушником вчинено два або більше самостійних умисних злочинів; 2) кожен з вчинених злочинів утворює одиничний злочин; 3) злочини, що утворюють рецидив, є віддаленими один від одного певним проміжком часу [2, с. 215].

Зазначимо, що вчинення кримінальних правопорушень, що утворюють рецидив, склад правопорушень, а саме його суб'єктивна сторона, має містити в собі умисел, який може бути прямим і непрямим. За обставин, що впливають, можна зазначити, що необережні кримінальні правопорушення не можуть утворювати рецидив.

Рецидив злочинів характеризується особливою ознакою – судимістю. Судимість визначається як специфічний правовий стан особи, який виникає після набрання законної сили обвинувальним вироком суду, що зазначено в ч.1 ст. 88 КК України [1]. Цей стан триває протягом усього терміну покарання та певного часу після його відбуття.

Рецидив злочинів, як кваліфікуючу ознаку певних кримінальних правопорушень, законодавець визначає через наявність попередньої судимості, наприклад, у ч. 2 ст. 133 КК України, де зазначається про «Зараження венеричною хворобою, вчинене особою, раніше засудженою за цей злочин», або через повторність кримінального правопорушення, як зазначено в ч. 2 ст. 185 КК України «Крадіжка, скоєна повторно» [1]. Звернемось до постанови Верховного Суду України від 20.12.2018 р. у справі 679/783/17, де зазначається, що обставиною, що обтяжує покарання та яка передбачена п. 1 ч. 1 ст. 67 КК України, є рецидив злочинів. Загальний рецидив охоплює різнорідні злочини і не впливає на кваліфікацію злочину, а береться до уваги судом як обставина, що обтяжує покарання відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 67 КК України [3].

Стосовно кваліфікації правопорушень, вчинених особою рецидив злочинів, зазначимо, що Пленум Верховного Суду України у постанові від 04.06.2010 р. №7 передбачив, що якщо рецидив злочинів утворює одночасно і їх повторність, яка передбачена у статті чи частині статті Особливої частини КК України як ознака, що впливає на його кваліфікацію, то за змістом ч. 4 ст. 67 КК України як

повторність, так і рецидив злочинів суд не може ще раз враховувати при призначенні покарання як обтяжуючу обставину [4]. Наведемо приклад таких правопорушень, а саме розглянемо приклад здійснення злочину під час воєнного стану. Якщо крадіжка була вчинена в умовах воєнного стану і за цією ознакою отримала кваліфікацію за ч. 4 ст. 185 КК України, то вчинення вдруге цього кримінального правопорушення в умовах воєнного стану не враховується як обтяжуюча обставина, оскільки це вже було враховано під час кваліфікації. Таким чином, під час призначення покарання за кваліфіковані та особливо кваліфіковані склади кримінальних правопорушень суд розглядає всі інші пом'якшуючі або обтяжуючі обставини, окрім тих, що є ознаками відповідного складу.

Проаналізувавши даний вид множинності, можна зробити висновок, що рецидив злочинів, як особливий вид множинності, має значний вплив на кваліфікацію кримінальних правопорушень під час воєнного стану. У контексті посилення відповідальності за злочини, вчинені повторно, законодавець встановлює чіткі критерії для розгляду рецидиву як обтяжуючої обставини згідно КК України. І, відповідно, врахування рецидиву в правозастосуванні сприяє більш ефективному забезпеченню правопорядку в умовах воєнного стану, підкреслюючи важливість адаптації кримінального законодавства до актуальних викликів.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 7 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 428 с.

3. Постанова Верховного Суду України від 20.12.2018 р. № 679/783/17 URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/78750675>

4. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки : Постанова Верхов. Суду України від 04.06.2010 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text>